

JUNÁK

→ Strategie 2022

Inspirovat skautingem

*Podněty k organizaci
diskuzních setkání*

TĚŽKÉ OTÁZKY SMĚŘOVÁNÍ JUNÁKA

OBSAH

PODNĚTY K ORGANIZACI DISKUZNÍCH SETKÁNÍ.....	3
Těžké otázky směřování Junáka.....	3
Jak zorganizovat setkání nad těžkými otázkami?	4
Jak mají vypadat výstupy?	4
MOŽNÉ AKTIVITY.....	6
1. Aktivity na sběr různých myšlenek a výměnu názorů	7
2. Způsoby řízení diskuze	11
3. Shoda na doporučení skupiny.....	13
Další nápady	14
Zdroje a inspirace pro aktivity	14

Podněty k organizaci diskuzních setkání

TĚŽKÉ OTÁZKY SMĚŘOVÁNÍ JUNÁKA

Jak se členové Junáka staví k „těžkým otázkám“, které se týkají naší organizace a její budoucnosti? V návaznosti na Strategii 2022 se Junák snaží hledat odpovědi na zásadní otázky k směřování Junáka v dalších letech.

Cílem tohoto textu je **navrhnout metody, které vám mohou pomoci v organizaci debaty nad těžkými otázkami** v různých prostředích – na **vzdělávacích kurzech, okresních či krajských radách** nebo mezi libovolnou skupinou skautů a skautek, roverů a rangers, kteří jsou ochotní se o „těžkých otázkách“ pobavit a výstup z těchto debat pak ideálně sdělit celé organizaci. Je to sbírka podnětů, **vaše setkání může proběhnout zcela jinak**.

Při odpovídání na otázky se zkuste zaměřit **na Junák jako celek** – tedy hledat odpovědi v kontextu všech otázek, nejen na jednotlivé z nich. Je možné odpovědět si v rámci setkání jen na některé otázky, i to je užitečné.

Odpovědi, které na základě těžkých otázek hledáme, mají být **zamyšlením nad budoucností Junáka**. Mají popsat směr, kterým se chceme jako organizace vydat. Určitě bude trvat delší dobu, než odpovědi najdeme (výsledné odpovědi rozhodne na základě podnětů Náčelnictvo) a než se do popsaného cílového stavu dostaneme.

JAK ZORGANIZOVAT SETKÁNÍ NAD TĚŽKÝMI OTÁZKAMI?

- 1) Vyberte, pro koho chcete setkání uspořádat, či na jaké akci ho chcete udělat, a termín.
- 2) Pozvěte na něj účastníky – pokud chcete, aby bylo setkání veřejné, napište nám na strategie@skaut.cz – přidáme vaše setkání do seznamu plánovaných setkání.
- 3) Pošlete účastníkům odkaz na úvodní článek na Křižovatce – <http://krizovatka.skaut.cz/zpravodajstvi/1752-vime-kam-jdeme> – a dokument s rozpracovanými variantami odpovědí – <http://bit.ly/1HD7WH> – jako možný startovač přemýšlení.
- 4) Rozmyslete průběh setkání, možný průběh:
  - ▶ představení těžkých otázek, proč na ně odpovídáme
  - ▶ seznámení a představení účastníků
  - ▶ postupně brát jednotlivé otázky, ke každé:
    - ▶ jedna z aktivit na sběr myšlenek,
    - ▶ jedna z aktivit na prozkoumávání myšlenek,
    - ▶ (volitelně) shoda na doporučení skupiny k variantě,
  - ▶ poděkování účastníkům, rozloučení.
- 5) Pošlete vaše výstupy na strategie@skaut.cz.

JAK MAJÍ VYPADAT VÝSTUPY?

Podobu výstupů necháváme na vás. Může to být soupis doporučení k jednotlivým otázkám. Může to být elektronický zápis z diskuze. Mohou to být vyfocené plakáty, které během aktivity vzniknou.

Bude skvělé, když bude výstup jasně rozdělený po jednotlivých otázkách (s případnými obecnými komentáři). Bude dobré, pokud bude zřejmé, jaký byl závěr skupiny, či rozložení názorů (počet hlasů...).

S výstupy budeme dále pracovat: Budou zveřejněny, aby se jimi mohl inspirovat kdokoliv v Junáku. Využije je také Náčelnictvo při svém rozhodování o těžkých otázkách.

Pošlete nám je na strategie@skaut.cz

Děkujeme za vaše zapojení a velmi si ceníme času, který odpovídání na těžké otázky věnujete!

Čiča – Marek Baláš – náčelník Junáka, marek.balas@junak.cz

Evička – Eva Měřínská – náčelní Junáka, eva.merinska@junak.cz

Set – Martin Křivánek – vedoucí Strategického odboru, martin.krivanek@junak.cz

Dále naleznete nabídku aktivit, kterými se můžete **inspirovat** při organizaci vašeho setkání. Samozřejmě můžete udělat setkání i **zcela jinak**.

MOŽNÉ AKTIVITY

Aktivity jsou rozděleny do tří částí:

- 1) Aktivity na sběr různých myšlenek a výměnu názorů
- 2) Nástroje na řízení diskuze
- 3) Aktivity na nalezení shody ve skupině

Pokud vyberete aktivity postupně z každé části, měly by vám pomoci s průběhem setkání: Skupinu tak postupně provedete sběrem a sdílením myšlenek, utříděním těchto myšlenek a následně lépe naleznete shodu na výstupech.

1. AKTIVITY NA SBĚR RŮZNÝCH MYŠLENEK A VÝMĚNU NÁZORŮ

Aktivity v této části slouží především k rozmyšlení variant odpovědí a k představení přemýšlení ostatních zúčastněných. Je vhodné je zařadit na úvod setkání.

Tržiště

- ▶ **účel aktivity:** seznámení se a aktivizace účastníků, vylisování názoru ostatních
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 15–100
- ▶ **délka:** 15–20 minut
- ▶ **potřebné pomůcky:** nic

Položíme otázku, účastníci poté chodí po prostoru, setkávají se ve dvojicích, představí se navzájem a krátce si promluví o svém názoru na položenou otázku. Poté se rozloučí a najdou si novou dvojici.

Je vhodné na úvod předvést modelový krátký rozhovor, abychom ukázali formu setkání dvou lidí a jak dlouho se spolu mají bavit.

Mapování škály názorů

- ▶ **účel aktivity:** Zmapování názorů různých účastníků, ukázat různorodost pohledů
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 5–15
- ▶ **délka:** 30 minut – 1 hodina
- ▶ **potřebné pomůcky:** lepicí čtverečky (post-ity), papíry

Napišeme na papíry A4 jednotlivé otázky (každou na jeden) a rozlepíme je po zdech.

Rozdáme účastníkům lepicí čtverečky (post-ity) a necháme každého napsat jeho preferovanou odpověď na jednotlivé otázky. Dáme jim na to zhruba 10 minut.

Necháme účastníky nalepit jejich post-ity k odpovídajícím papírům s otázkami. Zatím nezáleží na umístění.

Necháme účastníky rozdělit se do skupinek k jednotlivým otázkám a necháme je seřadit jednotlivé post-ity do horizontální čáry, která bude tvořit škálu různých názorů.

Po dokončení dáme chvíli (5–10 minut) na prohlédnutí všech vytvořených škál. Následně postupně vedeme diskuzi o jednotlivých otázkách.

Akvárium

- ▶ **účel aktivity:** seznámení s názory ostatních
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 15–30
- ▶ **délka:** asi 45 minut
- ▶ **potřebné pomůcky:** papíry na poznámky, židle, prostorná místnost

Je třeba nachystat v místnosti dva soustředné kruhy židlí (otočené směrem do středu). V menším kruhu uprostřed budou sedět „diskutéři“, ve větším kruhu na okraji „pozorovatelé“.

Rozdělíme skupinu na dvě poloviny (nejlépe tak, aby lidé, kteří se více znají, nebyli ve stejné skupině). Usadíme diskutéry do vnitřního kruhu, pozorovatele do vnějšího.

Rozdáme pozorovatelům papír na poznámky, může být už předchystaný do této podoby:

PODNĚTY	PODPŮRNÉ ARGUMENTY

Zdůrazníme, že tato aktivita je hlavně o naslouchání a pozorování diskutující skupiny.

Poté položíme otázku a necháme vnitřní kruh o této otázce zhruba 10–15 minut diskutovat. Pozorovatelé pouze pozorují tuto diskuzi (mlčí) a zapisují návrhy, které v diskuzi zaznívají, spolu s argumenty pro ně.

Poté se skupiny prohodí – pozorovatelé se stávají diskutéry a naopak.

Po dokončení obou diskuzí několik dobrovolníků představí skupině své poznámky z toho, když byli pozorovatelé – co byli klíčové podněty, které během diskuze zazněly.

Výstava plakátů

- ▶ **účel aktivity:** vizuální znázornění myšlenek, sdílení různých názorů ve skupině
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 10–100
- ▶ **délka:** 30–45 minut
- ▶ **potřebné pomůcky:** velké flipové papíry, barevné fixy, pastelky, tempéry, ... (případně i samolepicí zelená a červená kolečka)

Cílem aktivity je vytvořit plakát shrnující odpověď na položenou otázku.

Plakát by měl splňovat tyto dvě podmínky:

- ▶ Měl by být **sebevysvětlující** – plakát by neměl potřebovat slovní vysvětlení, měl by být pochopitelný sám o sobě
- ▶ Měl by být **vizuální** – je možné na plakátu mít text a popisky, měly by na něm ale být i ilustrace a obrázky.

Možné vodítko, jak přemýšlet nad tvorbou plakátů:

- ▶ **Předtím a potom** – jak je to teď a jak to bude?
- ▶ **System** – z jakých částí se odpověď skládá a jaké jsou mezi nimi vztahy?
- ▶ **Proces** – jaká je posloupnost kroků či událostí?

Po 20 minutách na tvorbu plakáty vystavíme (vylepíme na zeď) a necháme účastníky korzovat po „galerii“. Můžeme je také nechat hlasovat o jednotlivých plakátech (například pomocí malých zelených a červených samolepicích lístečků).

Plakáty je možno tvořit samostatně či po skupinkách. V případě tvorby ve skupině je třeba nechat na tvorbu plakátu více času, aby skupinka mohla dojít ke konsenzu.

World café

- ▶ **účel aktivity:** diskuze v různorodých skupinách
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 20–30
- ▶ **délka:** 1,5 hodiny
- ▶ **potřebné pomůcky:** vhodný prostor, stoly, flipové papíry a fixy na zapisování

„World café“ je metoda pro méně strukturované debaty ve větších skupinách. Debatující se sejdou na místě, které je připraveno ve stylu kavárny – jsou zde rozmístěny menší stoly (ideálně kulaté), může se zde podávat i občerstvení.

Účastníci jsou přivítáni, je jim vysvětlen cíl setkání, klíčové téma a metoda, pomocí které setkání proběhne. Pak jsou rozloženi k jednotlivým stolům po 4–5 lidech. Za

podpory hlavního organizátora (koordinuje průběh celého World Café) si mezi sebou u každého stolku účastníci zvolí moderátora (který zároveň zapisuje).

Pak je jim prezentována první diskusní otázka a zároveň puštěn hudební doprovod, který časově vymezuje dobu pro diskusi. Účastníci jsou vyzváni, aby po balícím (flip-chartovém) papíře kreslili a psali vzkazy pro své následovníky (místa u stolků se časem mění) a facilitátor každé skupiny zaznamenává na papír závěry z diskuse. Doba trvání dialogu k jedné otázce je cca 20–30 minut (může být i kratší). Poté jsou účastníci vyváděni k výměně „stolku“. Facilitátoři, kteří sedí stále u stejných stolků, seznámí nově přichozící s dosavadními výsledky u svého stanoviště, pak následuje další diskusní otázka.

Účastníci se znovu rozesadí po každé otázce. Složení skupin se změní.

Po poslední otázce, resp. po diskusi k ní, přepíše každý facilitátor spolu s osazenstvem „stolku“ závěry ke každému dotazu a postupně je prezentuje všem. Soupis závěrů je pak předán organizátorům a zpracován do výsledné zprávy.

Diskusní soutěž

- ▶ **účel aktivity:** Zamyslet se nad výhodami a nevýhodami různých variant odpovědí
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 10–30
- ▶ **délka:** 30 minut
- ▶ **potřebné pomůcky:** žádné

Debatující se rozdělí do dvou skupin. Každá skupina dostane jinou variantu odpovědi a jejich cílem bude tuto odpověď ve společné debatě hájit.

Je vhodné začít krátkým časem na rozmyšlení každé skupiny nad argumenty pro její variantu odpovědi. Na úvod diskuze poté vystoupí jeden zástupce z každé skupiny a představí důvody pro svou variantu.

Tato metoda tedy využívá skutečnosti, že se debatující vžijí do rolí, se kterými ne nutně souhlasí, a snaží se společně nalézt argumenty o vhodnosti jimi zastávané odpovědi.

2. ZPŮSOBY ŘÍZENÍ DISKUZE

Toto jsou možné nástroje na řízení diskuze. Vhodné použití je v okamžiku, kdy už účastníci setkání mají v hlavě nějaké myšlenky a názory, diskuze slouží k jejich utřídění a ujasnění.

Tygr

- ▶ **účel aktivity:** moderování diskuze skupinou samotnou, mluví vždy jen jeden
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 5–30
- ▶ **délka:** libovolná
- ▶ **potřebné pomůcky:** plyšová hračka či míček

Co dělá tygr z medvídků Pú? Skáče!

Kdo má Tygra (plyšová hračka či míček) v ruce, mluví. Až domluví, Tygr „skočí“ – tedy přehodí se někam jinam. Lze se hlásit o slovo (a dostat či nedostat Tygra). Lze Tygra hodit po někom, koho chce vyzvat, aby mluvil.

Efekt: Samoorganizace skupiny (často si i velká skupina dokáže pohlídat, aby mluvili všichni a každý právě jednou). Často legrace z rozličných hrnků. Uvolnění atmosféry.

Kolečko

- ▶ **účel aktivity:** vyjádření všech, vnesení řádu do diskuze
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 5–30
- ▶ **délka:** libovolná
- ▶ **potřebné pomůcky:** něco, co se dá předávat – plyšová hračka, míček, kámen...

Je určené pořadí. (Začne Honza a pokračuje se doprava. Nebo: začne kdokoliv a od něj budeme pokračovat doprava). Předávací předmět může být reálný nebo i imaginární (tedy nikdo jej nijak nezmiňuje).

Varianta: Lze neodpovědět.

Efekt: jasná struktura (hodí se pro změnu rytmu po chaotické aktivitě). Každý odpoví, nelze se snadno schovat. Někdy je účastníkům nepříjemné, že ví, že budou mluvit, často méně poslouchají a soustředí se, co řeknou. Často se objevuje odkaz nebo kopírování předchozího. (No, já si myslím to, co říkal Honza)

Mluvící žetony

- ▶ **účel aktivity:** řízení diskuze, každý dostane slovo a příležitost se vyjádřit
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 5–30
- ▶ **délka:** libovolná
- ▶ **potřebné pomůcky:** žetony / hrací kameny / korále / figurky

Potřebujeme tolik žetonů, kolik je účastníků. Položíme je doprostřed stolu, každý z účastníků si vezme jeden.

Když chce mluvit, položí svůj žeton doprostřed stolu. V okamžiku, kdy jsou všechny žetony ve středu stolu, každý si opět vezme jeden žeton a diskuze pokračuje.

Moderátor

- ▶ **účel aktivity:** řízení diskuze
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 5–30
- ▶ **délka:** libovolná
- ▶ **potřebné pomůcky:** tužka a papír

Účastníci se hlásí do diskuze, moderátor si zapisuje jejich pořadí, účastníci mluví v pořadí, v jakém se přihlásili.

3. SHODA NA DOPORUČENÍ SKUPINY

Pokud chceme mít jasný závěr skupiny, její doporučení, je třeba skupinu k tomuto závěru směřovat. Tyto aktivity slouží k vyjádření názoru jednotlivých zúčastněných a umožňují dojít ke konsenzu.

Řeka

- ▶ **účel aktivity:** najít konsenzus skupiny
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 10–30
- ▶ **délka:** 20–60 minut (záleží na počtu účastníků)
- ▶ **potřebné pomůcky:** nic

Skupinová debata inspirovaná prouděním řeky je založená na principu postupného slévání názorů. Debatující se rozdělí do malých skupinek, ve kterých diskutují o svých názorech a snaží se nalézt společný postoj. Je vhodné určit časový limit (5 – 15 minut na kolo)

Posléze se skupinky spojí do větších skupin, ve kterých se opět debata opakuje. Pokračujeme až do společné debaty všech.

Hlasování tečkami

- ▶ **účel aktivity:** prioritizace variant, vyjádření preferenci
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 5–50
- ▶ **délka:** 5–10 minut
- ▶ **potřebné pomůcky:** barevné samolepicí tečky / fixy, flipové papíry

Předpokládáme, že už máme několik variant, mezi kterými se rozhodujeme. Napíšeme je na velký flipový papír, tabulí či každou variantu na jednu A4.

Každý účastník dostane stejný počet hlasů (5 je obecně dobré číslo) a rozdělí je mezi jednotlivé varianty – lepením papírových koleček, uděláním tečky fixkou... Je možné dát více hlasů pro jednu variantu.

Varianta: umožníme každému účastníkovi rozdávat i dané množství záporných hlasů (červené tečky)

Shrneme výsledky hlasování.

Nucené seřazení

- ▶ **účel aktivity:** prioritizace variant, vyjádření preferencí
- ▶ **vhodný počet účastníků:** 5–50
- ▶ **délka:** 5–10 minut
- ▶ **potřebné pomůcky:** barevné samolepicí tečky / fixy, flipové papíry

Předpokládáme, že už máme několik variant, mezi kterými se rozhodujeme. Označíme jednotlivé varianty nějakými jasnými symboly (například písmeny A, B, C, ...).

Každý z účastníků napíše na kartu jím preferované pořadí jednotlivých variant – od nejlepší po nejhorší. Není možné, aby dvě varianty byly stejně preferované.

Vyhodnotíme hlasování (přirazením bodů jednotlivým pozicím a sečtením množství bodů pro jednotlivé varianty). Shrňeme výsledky hlasování.

DALŠÍ NÁPADY

Máte dotazy, připomínky či další nápady, jak organizovat debaty napříč celým Junákem? Svoje komentáře, otázky a další pošlete, prosím na emailovou adresu Strategického odboru – strategie@skaut.cz

ZDROJE A INSPIRACE PRO AKTIVITY

- ▶ kniha Gamestorming – Dave Gray, Sunni Brown, James Macanuto
- ▶ web Participativní metody: <http://www.participativnimetody.cz>